

# Familiekunde Vlaanderen



**fv**

**regio  
VLAAMSE  
ARDENNEN**

**Periodiek tijdschrift**

Eenentwintigste jaargang 2013 - nr. 47

Met de steun van



Vlaamse overheid





## Honderd jaar geleden verdween de protestantse gemeente van Etikhove

Edgard Van Droogenbroeck

### Voorwoord

Hoezo protestantse gemeente van Etikhove? Hebben er dan ooit protestanten gewoond? In onze tijd nu zijn dit terechte vragen en weten de hedendaagse bewoners hoegenaamd zo goed als niets meer over deze andere geloofsgenoten die er nochtans leefden en werkten sinds het midden van de zestiende eeuw. Eerst dient ook nog aangestipt dat het woord 'gemeente' in het geheel niets te maken heeft met de burgerlijke gemeente, maar in protestantse middens de betekenis heeft van 'parochie', een woord dat in het overwegend katholieke Vlaanderen algemeen is. Vanwaar nu ook de interesse van ondergetekende voor deze verdwenen kleine protestantse enclave? Wel zo'n 26 jaar geleden verliet ik mijn geliefd Pajottenland, waar ik woonde op de Geuzenroute, voor de Vlaamse Ardennen en belandde op de overbekende Geuzenhoek te Sint-Maria-Horebeke. Dat de lekkere gueuze, het papillendestrelende gerstenat uit Zuidwest-Brabant ver verwijderd staat van de godvrezende en bijbelvaste Geus, hoeft hier écht geen betoog. Heel vlug maakte ik kennis met de man aan wie ik dit artikel heb opgedragen. Willem-Vital Blommaert, een gepensioneerd ingenieur, was reeds jarenlang *scriba* (secretaris) van de protestantse kerkenraad en sinds de oprichting in 1989 conservator van het Protestants Historisch Museum. Het was ten zijnen huize dat ik rond die tijd voor het eerst, een langs beide zijden bedrukte postkaart van het geuzenkerkje te Etikhove mocht aanschouwen. Langs de voorzijde stond een afbeelding van een doodgewone 'boerenwoning' met een groep mensen er voor en de tekst 'Etikhove, *Het protestantsche kerkske van Etikhove, het oudste van Vlaanderen, 1780.*' (Zie de vergrote foto ervan boven de ingang deur van het vergaderlokaal van Businarias-VVF, destijds geschonken door W-V Blommaert bij de opening in 2000 van het documentatiecentrum). Op de keerzijde was dan een binnenzicht van het kerkje te zien met als tekst '*Het inwendige van het protestantsche kerkske te Etikhove. De Avondmaalstafel met het aloude Avondmaalsgerief.*' Op het eerste gezicht straalde het 'meubilair' een haast ontroerende eenvoud uit. Tegen een muur stond de kansel met links ervan een lezenaar met een grote Statenbijbel er op. Links en rechts aan de muur hingen borden met volgende teksten: *Christus is de weg, de waarheid en het leven. Christus' bloed reinigt ons van alle zonde.* Mijn belangstelling voor dit gebouwtje, dat voor iemand die opgegroeid was in een streng katholiek milieu, helemaal niet op een kerk gelek, was gewekt en zou mij nog jarenlang bezighouden. Vanzelfsprekend wou ik ook meer vernemen over de geuzenfamilies die generatieslang in deze piepkleine ruimte hun heil kwamen zoeken in het Woord van God, de Bijbel.

Maandenlang hebben wij dan samen het rijke archief van de Horebeekse Geuzenhoek doorgenomen, en het is dan ook uit dit archief dat ik het leeuwenaandeel aan gegevens voor deze bijdrage heb gehaald. Veel kwamen wij te weten over de 17<sup>de</sup>, 18<sup>de</sup> en 19<sup>de</sup> eeuw, maar bitter weinig over de 16<sup>de</sup>. Is het niet hemeltergend te noemen, dat uitgerekend de hoogste protestantse gezagdrager die een synodevoorzitter toch is, midden de 19<sup>de</sup> eeuw, zeven boekdelen met de oudste geschiedenis van de protestantse kerken in onze regio, liet verloren gaan. Het was namelijk op 12 mei 1843 dat dominee A. Goedkoop (een Hollandser naam is moeilijk te bedenken) aan de toenmalige synodevoorzitter Ds. Vent, zeven dikke boekdelen in bruikleen gaf. Op het teruggevonden ontvangstbewijs lezen wij: *Je déclare par la présente avoir reçu de Monsieur le pasteur président Goedkoop à Gand et à titre de dépôt Sept Volumes de Procès-*

*Verbaux manuscrits, marqués sur la couverture A.B.C.D.E.F. y G, et intitulés au haut de la première page du Vol: 1 comme suit: **Registrum ende memoriael angaende de bedieninge des Kerkendienst in de heymelicke Kerken van Vlaendren.*** En dit document was ondertekend: *Ds. CH Vent, l'un des pasteurs de Bruxelles.* Beide heren gaan met pensioen in 1844 en overlijden acht jaar later. Nooit is enig spoor van deze zeer waardevolle boeken met de geschiedenis van de kerken onder het kruis teruggevonden. En wat baat dan het opschrift *uiterst kostbaar document*, 60 jaren later neergepend door dominee J. Chrispeels op de omslag waarin het ontvangsbewijs zat opgeborgen?

Wat mij direct in het oog viel bij het doorsnuffelen van een massa vergeelde archiefstukken en allerhande bijdragen van historici, was het ongelooflijke aantal schrijfwijzen voor de gemeente Etikhove, voorzeker een niet te verbeteren record in Vlaanderen. Een bloemlezing: Attingohova, Atingohova, Atinchoven, Atickhove, Etichove, Eetichove, Eeticove, Edichove, Entikhove, Etickhoven, Heetekoven.....en kan misschien nog worden aangevuld? Ongelooflijk!

Tot daar deze inleiding. Mag ik u nu, precies 100 jaar na de definitieve verkoop van het Etikhoofse geuzenkerkje, begeleiden doorheen de wonderlijke geschiedenis van een groepje mensen die hun leven voor hun geloof veil hadden. Laten wij nu samen vijfhonderd jaren teruggaan in de tijd.

De woelige zestiende eeuw.

In het Duitse stadje Wittenberg, zo'n 750 km hiervandaan, spijkert op 31 oktober 1517 een augustijnermonnik zijn 95 stellingen tegen het portaal van de slotkerk. Zijn naam: Maarten Luther. De Reformatie was begonnen. Met zijn stellingen, vooral gericht tegen de kerkelijke aflatpraktijken, was het bij Luther eigenlijk de bedoeling om een theologisch dispuut uit te lokken tussen zijn studenten en de geleerden uit zijn omgeving. Zijn revolutionaire gedachte dat ieder christen op eigen kracht kon communiceren met God, groeide in een ongelooflijk korte tijd uit tot een machtige beweging die heel West-Europa op zijn kop zette en de pauselijke kerk in Rome op haar grondvesten deed daveren. Zo werd hij tegen wil en dank één van de grootste revolutionairen uit de geschiedenis. Na de eerste grote scheiding van de katholieke kerk, deze van 1051 tussen Oost en West, werd de christelijke wereld opnieuw in twee kampen verdeeld door de opkomst van het Protestantisme.

De katholieke kerk verkeerde in een diepe existentiële crisis. Van de hoogste kerkelijke gezagsdragers tot de laagste geestelijke was men ver afgeweken van de evangelische boodschap, een boodschap die toch de vroomheid, bescheidenheid en nederigheid predikte. Eén der eerste critici van die verdorvenheid was de bekende Erasmus. Volgens hem liep het mis met de opleiding van de geestelijken en werden de pastorale taken zeker niet op de meest efficiënte wijze vervuld. Zo kon hij ook dan de draak steken met de religieuzen en de monniken toen hij schreef in zijn 'Lof der zotheid' dat *zij het een bewijs van de grootste vroomheid achten als zij zich zo ver houden van alle wetenschap, dat zij zelfs niet kunnen lezen. Voorts als zij hun psalmen met hun ezelsstemmen in de kerken uitbalken, zij dan geloven de oren der heiligen hoogst aangenaam te strelen.* Ook in de abdijen waren de monniken beslist geen toonbeeld meer van devotie en de tucht er zeer bedenkelijk. Erasmus schreef verder: *De zusters leven quasi als wereldse dames, want alle jonkers en andere leken hebben er vrije toegang en praten er vertrouwelijk met hen, ze gaan zelfs tot in hun kamers om er te banketeren, zodat*



*er soms grote schandalen en oneer uit voortspruiten, als apostatie (= geloofsverzaking) en procreatie van kinderen.* Erasmus gaat echter niet zo ver als Luther, en pleit wel voor het behoud van de eenheid der katholieke kerk onder leiding van de paus.

De onbekwaamheid van vele dorpspastoors lokten her en der zeer felle kritiek uit. In het *Boeck van den tijdverdrijf edelre heeren ende vrouwen* uit 1479 heeft men het over een *stoute paep* die zelfs het Onzevader niet kent maar wel vier kerken mocht bedienen. Daarenboven waren vele plattelandspastoors eerder boer dan zielenherder en werd het verplichte celibaat meestal niet nageleefd. Vele geestelijken, ook in onze contreien, leefden met een concubine en hadden zelfs kinderen.

Het hoeft dan ook geen betoog dat in zulk een tijd de nieuwe leer een hoge vlucht krijgt en zich heel snel doorheen Europa zal verspreiden mede dankzij een aantal gunstige factoren. Een eerste grote factor was het humanisme (periode 1490-1540) met de terugkeer naar de bron. Vele humanisten wijden zich aan de exegese, dit is het verklaren van de bijbel, en samen met de reformatoren streven zij er naar de Schrift te vulgariseren en het Woord voor iedereen toegankelijk te maken. Voor Luther en ook Erasmus moeten alle Christenen, mannen en vrouwen, kunnen bidden in de taal die ze begrepen. Voortaan zou dus de bijbel worden vertaald in de volkstaal. Reeds in 1526 verscheen de eerste volledige nederlandstalige bijbel van de hand van Jacob van Liesvelt, die dit levenswerk echter met de dood moest bekopen.

Een tweede en zeker niet de minste gunstige factor was de boekdrukkunst. Deze nog kersverse ontdekking zorgde er voor, dat binnen de kortste tijd, de werken van Luther en andere reformatoren, over heel Europa werden verspreid en gelezen. In Antwerpen waren er veel bloeiende drukkerijen en de geschriften van Luther gingen vlot van de hand. Via de rondreizende handelaars kwam onze bevolking, vooral in het Scheldegebied, meer en meer in voeling met de reformatorische denkbeelden. Ook in het Oudenaardse waar men tapijten vervaardigde en ermee handel dreef met Duitsland, las en besprak men Luthers werken. De eerste *nieuwgezinden* in het gebied rond Ronse en Oudenaarde vindt men dan ook bij de leidende standen. Naast de parochiepriesters waren het dan ook de edellieden, tapijtwevers, lakenondernemers en de rijke welgestelde landbouwers. Op de kleine boertjes in onze zuivere landbouwdorpen heeft de nieuwe leer weinig of helemaal geen invloed gehad. Maar in de gemeenten tussen Oudenaarde en Ronse die eigenlijk al industriedorpen mochten worden genoemd, waar het landbouwwerk werd gecombineerd met de weefnijverheid, kon de hervorming gemakkelijk doordringen. In zijn *Historie van den oorsprong, voortgang en ondergang der Ketterijen binnen en ontrent Audenaerde* beschrijft Pater Lodewijk Robyn de toenmalige toestand als volgt: *De neiring had'er menige jaeren overvloedig geweest. Vele vreemdelingen, die binnen Audenaerde quamen 't zij om Tapijten te koopen, 't zij om voor knechten te werken, vertelden met volle monden wat voor een geloof Luther in Duytsland, Zwingel in Switserland, Calvin in Vrankrijk verkondigden...*In deze dorpen van het Land van Aalst waren *de inwoonders soo versot tot de nieuwe Religie, dat men onder tien Ingesetenen qualijck eenen Catholijcken konde vinden...en dat om dieswille daer woonde een groote menigte arme Lieden, als Wollespinders, Tapytwevers en andere van soodanig slag, die niet sogten als nieuwigheden, soo dat de Beeldstormerije meest door dat volksken bedreven is, ook liep niemant meer naer de Geuse Predikatiën, als sy.*

Over de 'tapijtsiers' in het Land van Aalst vernemen wij nog meer in een verklaring van 1567 door twee burgers van Pamele, nl. Jan Robbins en Antoon van den Kerckhove, beide eveneens tapijtwevers: *Verclaren up heurlieder eedt, wel te wetene dat in de voorbourghen van ter Baillien ende Leupeghem, ende in de heerlicheden van der baronie van Pamele, als Edelare, Nieukercke, Etichove, Volkeghem, Kerkhem ende andere prochien, als Meldene, Matere, Schoorisse, liggende byder stede van Audenaerde, int landt van Aelst, woonachtich zyn groote menichte van scamel volck, ende andersins van zeere cleenen qualiteyte, als handwerkers ende zonderlynghe tapisseurs. Verclarende ooc dat meest alle de werkghesellen woonachtich zyn up dat quartier. Al welcke tapisseurs ofte leghwerkers, van auden tyden ghecostumeert ende ghewone zyne, alle zondaghen ende mesdaghen, zeere vele in stede commen, omme, ten huese van heurlieder meesters wonende in stede, werk te brynghen, ghelt te halen, heurlieder style ende exercitie, binnen der weke van noode wezende.* En alzo kwamen, zoals reeds hoger gezegd, deze 'gewone mensen van het *scamel volck*' in contact met de nieuwe religie. Het spreekt voor zich dat ook vele inwoners van Etikhove, die tewerkgesteld waren als wolbewerker, tapijtwever enz. tot deze groep behoorden.

Dat er in Europa al snel variaties kwamen op Luthers leer is ook geweten. Naast Zwingli in Zwitserland is de meest bekende reformator toch Joannes Calvijn, in 1509 geboren te Noyon in Noord-Frankrijk. Zijn leer, met de predestinatie als 'orgelpunt', dringt vanaf 1540 snel tot onze gewesten door via vooral Doornik en de Schelde. Het Calvinisme kent voornamelijk een grote opgang in humanistische kringen, maar had eveneens veel volgelingen bij kleine burgers, handwerklieden en vooral bij de vertegenwoordigers van de gegoede burgerij, de kooplieden (net zoals een paar decennia vroeger het geval was met de Lutherse leer). Ingevolge economische toestanden sloeg Calvijns leer ook in bij het onrustig geworden proletariaat en gaat de verspreiding van het Calvinisme met opstandigheid gepaard. Uiteraard had deze opstandigheid zeker een verband met de sociale ontevredenheid. Overal in onze streek werd Calvinistische agitatie gesignaleerd. Veel mensen werden aangetrokken door de religieuze soberheid, de bijbelse strengheid en het veroordelen van weelde en genot dat het Calvinisme predikte, eigenschappen die schril contrasteerden met de rijkdom van kerken, abdijen en kloosters.

Het kon niet verder uitblijven of er moest een stevige tegenwind gaan waaien. Het bekendste plakkaat uitgevaardigd door Karel V is dit van 29 april 1550, het Eeuwig Edict geheten en door het volk het *Bloedplakkaat* genoemd. Het geldende principe was, dat de godsdienst van de koning ook de godsdienst diende te zijn van het volk (*Cujus regio, ejus religio* = die het land regeert, diens godsdienst geldt). Het bezit en de lectuur van de bijbel en andere ketterse geschriften werd ten strengste verboden met als enig doel *om t'eenmael te niet te brengen ende extermineren d'oorsprong, fundament ende wortel van dese besmettelicke peste* waarbij uiteraard de leer van Luther en Calvijn werd bedoeld. En drie jaren later, in 1553, zal de deken van Ronse Petrus Titelmans, benoemd tot Groot-Inquisiteur van Vlaanderen, zich verdienstelijk maken in het opsporen en uitroeien der ketteren. Eén van zijn eerste slachtoffers is schoolmeester Gelein de Mueleneere die op 19 juli 1554 te Oudenaarde word verbrand.

De hervormingsgezinden gingen nu meer in het geheim hun bijeenkomsten houden in privéwoningen, herbergen ja tot zelfs in de pastories van afvallige priesters. Op deze kleinschalige bijeenkomsten, conventikels geheten, werd er in de bijbel gelezen, gebeden en geestelijke liederen gezongen en vooral

gediscussieerd over de nieuwe religie. Hierbij traden meestal de dorpsonderwijzers op als voorganger. In de regio Ronse-Oudenaarde lieten vooral de tapijtwevers zich hierin niet onbetuigd. Zo kennen wij omstreeks 1561 ene François de Dondre, tapijtwever uit Etikhove, die in de leer was gegaan bij Jean de Lannoy uit Dergneau bij Ronse, en diens religieuze opvattingen overnam. Deze de Lannoy, die als tapijtwever had gewerkt in Brussel, Edingen, Ronse en Oudenaarde, was één der meest actieve leden van de Doornikse kerk onder het Kruis en een fervent verspreider van Calvijns leer en dit dan nog wel in de 'vlaamse taal'. Onze Etikhooftse tapijtwever nu, die eerder al toeschouwer was geweest bij een hagenpreek, werd een jaar later in 1562 te Doornik als ketter veroordeeld maar over de opgelegde straf werd niets teruggevonden. Vanaf die tijd waren en meerdere hagenpreken in onze Vlaamse Ardennen en bij de Horebeekse aanhangers van de nieuwe leer predikte ene Carolus Niellius. De zomer van 1566, het jaar van de Beeldenstorm, betekende een hoogtepunt wat de openbare preken betrof. Men schrijft aan de landvoogdes Margaretha van Parma dat *er daghelicx ghehouden werden diverssche conventiclen ende ongheoorlofde vergaderinghen van groote menichte van volcke, voorsien met stocken ende wapenen, daermen predict, zaeyt ende tracteert vele erreuren, heresien ende conspiratien jehghens 'tkersten gheloove, daer deure 'tsimpel volck ghecorrumpert ende verleet wordt.*

Te Ronse werd er op de markt en voor de St-Hermeskerk gepredikt en veel inwoners van Etikhove, Nukerke en Schorisse waren aanwezig, waarvan sommigen gewapend met pistolen en hellebaarden. Op 14 juli van dat jaar trok zelfs een menigte van ca. 10.000 personen al psalmenzingend door de straten van deze stad. Een maand vroeger, namelijk op 14 juni, had eveneens te Oudenaarde een eerste grote hagenpreek plaats alwaar er werd gepredikt door Herman de Strijcker. Deze toonaangevende predikant in de Gentse regio behaalde de titel van *Magister Artium* in 1553 te Keulen en is vooral bekend onder zijn Hebreeuwse naam Moded. Een *roomschgezinde* auteur, niet bij naam gekend, omschrijft hem als *welgemaect van lichaem, stout en opgeblaezen van geest, trots van weezen, uitnemende in welsprekentheyt om het volck by de ooren te vanghen...*

De Beeldenstorm die op 10 augustus was begonnen te Steenvoorde in het huidige Frans-Vlaanderen, verspreidde zich snel over het hele Vlaamse land. In onze regio woedde hij het hevigst op zaterdag 24 augustus 1566. In vele kerken werden de heiligenbeelden stuk geslagen en ook deze die zich aan de huizen bevonden. Weinig dorpen werden gespaard en uit een dekanaal verslag weten wij dat te Etikhove de schade 100 gulden bedroeg. Vooral te Schorisse waar toentertijd een twintigtal Geuzenfamilies woonden, was de schade bijzonder groot. *'t En waeren geen menschen maer duyvels uyter hellen* schreef pastoor Waelckens uit Edelare. Het doel van de beeldenstormers was om de kerken te zuiveren van de afgodsbeelden, 'een gruwel in Gods ogen', en deze kerken dan geschikt te maken voor de diensten van de aanhangers van het nieuwe geloof. Dit al te gortig optreden kon niet zonder gevolgen blijven. De hierop volgende repressie zou hard zijn.

De alarmerende berichten van landvoogdes Margaretha van Parma over de beeldenstorm, bereikten het Spaanse Hof op 3 september 1566. Koning Filips II kwam spoedig tot de conclusie dat een groot en sterk leger de orde moest herstellen in de Nederlanden. Op 22 augustus 1567 reed Ferdinand Alvarez de Toledo, hertog van Alva, aan het hoofd van 24.000 Spaanse keursoldaten, Brussel binnen. Zijn opdracht bestond erin om de schuldigen van de opstand van 1566 streng te bestraffen en de rust en de orde te laten terugkeren. De Raad van

Beroerte, door het volk de Bloedraad genoemd, werd ingesteld en zou op volle toeren draaien. Een ware klopjacht op andersdenkenden en ketters kon beginnen, met een massale uittocht van duizenden Vlamingen als gevolg. Hoe droevig het was gesteld in het land rond Oudenaarde verwoordde een kroniekschrijver als volgt: *want men sag rondom Audenaerde niet dan een woest en onbewoent lant, daer niet en wascht dan distelen en doornen, waerdoor zelfs de gemeyne wegen onbruyckbaer wierden.* Onmiddellijk na de Beeldenstorm vluchtten volgende Etikhovenaren naar het Noorden: Pieter Bachau zoon van Jan en zijn echtgenote, Jan van Bracle met echtgenote en 2 kinderen, Pieter van der Elst en zijn echtgenote, Lieven van Hoebeke (de aanvoerder van de groep beeldenstormers te Geraardsbergen) genaamd *den Langhen Lieven* met vrouw en 3 kinderen, Pieter Ysembaert zoon van Pieter met echtgenote Margriet Butzelere, Jacob en Victor van de Malsaecke, Gillis Marotten met vrouw en 3 kinderen, Bartholomeus de Merlier, Pieter de Backere, Remeus Pot en zijn echtgenote, Laurens Speliers (op 17.8.1568 voor het leven verbannen en zijn goederen geconfisqueerd omdat hij een sektaris was die beelden had gebroken) en zijn echtgenote, Godefroot van Steerthem met echtgenote en tenslotte Adriaan Schietecatte met 2 kinderen. De goederen van deze laatste, zijnde een huisje en één dagwand en 78 roeden grond, werden aangeslagen en in pacht gegeven aan Symon Baert voor 2 p. en 10 sch.

De jaren 1567 en 1568 werden gruweljaren voor vele streekgenoten. De brandstapels rookten onafgebroken en op de galgenvelden hingen steevast de lichamen van de talrijke slachtoffers tentoongesteld. Zo was bv. Antone de Mey uit Maarke *gewoelt aen een staeke ende daernae verbrant* (2 juni 1568) en in ditzelfde jaar werd te Schorisse Jehan Beunens terechtgesteld, ingevolge een veroordeling door de Raad van Beroerten. Uit een rekening van Henry de Hoves, 'commis et député à la recepte des biens confisquer au quartier de Grandmont', blijkt dat uit Etikhove verder nog 13 personen zijn uitgeweken, 2 uit Nukerke en 1 uit Schorisse, meestal hun vrouw en kinderen in een armzalige toestand achterlatend. Van de meestal naar het noorden gevluchte veroordeelde ketters werden de goederen verbeurd verklaard waardoor velen dus hun have en goed definitief kwijtspeelden.

Enige dagen na Antone de Mey, nl. op 11 juni 1568, werd te Oudenaarde Tanneken (of Jannekin) Baert een calviniste uit Etikhove onthoofd. Over haar lezen wij in het Martelarenboek van Van Haemstede (Uitgave Dordrecht 1657) dat zij *was een vrouwe in de wercken der barmhertigheydt ende andere deughden: overmits dat sy in den Borgh in een kinder-bedde psalmen hadde gesongen ende de vrouwe met Godts woort getroost waer in sy stantvastigh bleef, heeft sy daerom de sententie ontfangen dat se onthoofd soude werden, 't welck geschiedt is beneden 't Stadthuys achter de deure in eenen stoel om de swackheyde haers lichaems, de welcke wel drie slagen doorgaens tot de tanden, stille sittende, ontfangen heeft. Eyndelinge heeft sy haer offerhande volbraght ende is alsoo in den Heere (die kroone der Martelaren op eenen dagh met haer Broeders ontfangende) salighlicken ontslapen in 't jaer onses heeren vijftien hondert acht-en-tsestigh den elfden Juny tot Oudenaerde.*

Ook rond die tijd werd te Aalst Joos Baert uit Etikhove als ketter terechtgesteld met het zwaard *a cause de sa rebellion commise es troubles passez*. Een eventuele verwantschap met Tanneken heb ik niet kunnen achterhalen. Deze niet onbemiddelde Joos Baert, zoon van Gillis geboren te Etikhove rond 1480, woonde samen met zijn broer Hans en zus Kathelijne op een zeer grote hofstede liggende in 'Ter Poorte' en baatte een bedrijf uit van 18,17 ha waarvan 11,64 in eigendom.



Zijn roerend vermogen bedroeg 242 p. 15 sch. en 4 pen. En zijn onroerend goed werd geschat op 504 p. 6 sch. 8 pen. Het inventariseren van deze bezittingen verliep niet zonder moeite daar *de wilde gueux die daer ontrent int bosch laghen met tambouryne groot rumour maecten*. Een andere zus Maria (° Etikhove ca. 1530) was gehuwd met Joannes van der Donct, zoon van Floris die baljuw was van de heerlijkheid van Ladeuze.

In de dekanale verslagen die een zeer belangrijke bron zijn voor iedere onderzoeker, wordt iemand die men verdenkt een aanhanger te zijn van de leer van Luther of Calvijn, omschreven in het latijn als *haereticus*. En dikwijls krijgt deze vermelding nog volgende bijvoeglijke naamwoorden: *manifestus, occultus, ordinarius, perversus, publicus, pertinax* of *refractarius*.

Zo zien wij dat in het dekanaal verslag van 1569 volgende Etikhoofse inwoners geboekstaafd staan als *haeretici*, ketters ofte protestanten (de naam protestant vindt zijn oorsprong in het protest van de Duitse hervormingsgezinde vorsten tegen het optreden van Karel V op de Rijksdag te Speyer op 22.4.1529): Adriana vanden Broucke, Franciscus vander Donct en zijn echtgenote Andrea Lateurs, Joannes en Petrus Haustrate zonen van Petrus, Petrus de Haeze en echtgenote Christiana vanden Nieuwenhuize, Martinus Lammers, Judocus van Malleghem zoon van Anthonius, Jacobus Mersschaert zoon van Jacobus, Jacobus vander Straeten en Judocus van de Voorde met zijn echtgenote Joanna Schietcatte. Ook in de andere deelgemeenten van Maarkedal waren dat jaar veel families *besmet* met de ketterse leer: een zevental in Maarke-Kerkem, 15 in Nukerke en 20 in Schorisse. En in ditzelfde jaar 1569 valt er een nieuw slachtoffer van de inquisitie uit Etikhove te betreuren, met name Adriaan Pot. Omwille van zijn deelname een paar jaar voordien aan de Beeldenstorm, werd hij uiteindelijk gevangen genomen en te Geraardsbergen terechtgesteld.

In de zomer van 1572 was het een drukte van jewelste in de dichte bossen, die er toen nog waren, in en om Etikhove. Jacob Blommaert, een welstellende tapijtfabrikant uit Oudenaarde, die het gebracht had tot kapitein in het leger van Willem van Oranje, had deze bossen uitgekozen als laatste verzamelplaats voor zijn legertje van ca. 400 bosgeuzen. Het verhaal van de inname op 7 september 1572 van zijn geboortestad en het in de Schelde werpen van vijf priesters voor zijn vlucht begin oktober is genoegzaam bekend. Alle grote geschiedschrijvers uit de 16<sup>de</sup> en 17<sup>de</sup> eeuw zoals P.C. Hooft, Em. Van Meteren, Famianus Strada, L. Guicciardini, Adr. Van Meerbeeck, Kardinaal Bentivoglio (die het in zijn 'Della guerra di Fiandra' had over *il Capitan Plumart*) en Pieter Bor schreven over Blommaert's 'wapenfeit'. Onder de fervente aanhangers van onze geuzenkapitein waren er ook heel wat Etikhoofse *lechwerckers* (tapijtwevers) die de eed van trouw aan Oranje hadden gezworen: Joos Roman, 50 jaar oud en zoon van Joris; zijn broer Gheleyn Roman; Samuel Schiethaze, 33 jaar en zoon van meester Laureins; Gillis Everaert, 30 jaar en zoon van Jan en tenslotte nog Joos van der Banck, die een zoon was van Inghel.

Op 18 augustus 1572 heeft Blommaert een geheime vergadering te Etikhove samen met 400 bosgeuzen. Meester Jan van der Roost, griffier van de baronie van Pamele, beschrijft deze gebeurtenis op de rand van een staat van goed dd. 30.1.1585 aldus: *Hij (Blommaert) es nedergheslegghen bedectelick ontrent Audenaerde, in de bosschen ende in sommige huusen hem bekennt, persuadeerende ende daer thoe bringhende veel diversche persoenen van Nukercke, Quaermont, Ronsse, **Etichove**, Luepeghem ende daer ontrent, die tsaemen den XVIII van oucxte, al up steelte in der middernacht vergaerden in*

*Eetichove, doende hem aldaer eedt als capiteyn uuten naeme van den Prince van Oraignien ende dat sy devoir doen sauden de stadt in te nemen dwelck sy al tsaemen wel tot den nomber van IIIIC zwoeren ende beloofden secret tauden...*

En de bekende Nederlandse geschiedschrijver Pieter Bor (Christaensz.) zegt het in zijn *Historie der Nederlandtsche Oorlogen* gedrukt te Amsterdam in 1679 als volgt: *Ontrent den selven tijd so hebben Jaques van Myegen en Jacob Blommaert, Vlamingen, den Prince van Orangien door meester Pieter de Rijke haren dienst doen aanbieden en presenteren, en versochten commissie om in Vlaenderen in 't quartier van Oudenaerde, te weten Ronse en daer ontrent versameling van volk te maken, daer met sy meenden een groot rumoer aen te richten en den vyand hindernisse te mogen doen, ook groten schat te bekomen, als namentlijk binnen Ronse 't welk een open plaetse is, de Fielter van Sint Hermes, die men estimeerde weert te zijn wel 100000 guldens, gelijk daer ook ten platten Lande waren rijke en geweldige Cloosteren en Abdijen. De middel om het volk te wege te brengen dat sy voorgaven, was dat ontrent Ronse een seer groot walt is, en in het selve quartier Lands veel Gemeinten, uit de welke sy eenen groten hoop volks wisten te wege te brengen, als uit Ronse, Schorsse, Marke, Melden, **Edichove**, Quarмонт en Sulseke, al waer de Gemeinten haer versameling en predicatien hadden.....Den Prince na dat hy hier op sich beraden hadde, heeft henluiden hier toe commissie en bestellinge gegeven, welken volgende sy luiden seker volk versamelt hebbende in 't voorschreven Bosch of Walt, al waer sy hen een wijle onthielden, doende in 't selve quartier de luiden daer ontrent grote schade, doch is henluiden aenslag ook eintelijk sonder grote vrucht te niete gegaen.*

Bij de inname was ene Jean de la Deuze, een telg van deze bekende adellijke familie uit Etikhove, door Blommaert gevangen genomen. Kort voor zijn terechtstelling wist hij toch zijn leven te redden door aan de beul een beurs met goudstukken te overhandigen waardoor deze hem liet vluchten.

(Terloops wil ik hier wijzen op het feit dat de huidige Horebeekse Blommaerts absoluut geen afstammelingen zijn van Jacob Blommaert en alle *fabeltjes* daaromtrent naar de prullenmand worden verwezen. Van Jacobs' enige zoon Pauwel, die de Eerste Griffier werd van de Staten van Zeeland, zijn geen erfgenamen bekend).

Het was ook rond die tijd, ca. 1573, dat de zeven georganiseerde protestantse kerken in onze streek, te weten: Oudenaarde, Melden, Nukerke, **Etikhove**, Wijlegem, Mater en Horebeke, door Lodewijk van Nassau de *Gemeenten van den Vlaemschen Olijfbbergh* worden geheten. Deze broer van Willem van Oranje was één der oprichters van het Verbond der Edelen en opsteller van het gekende smeekschrift op 5.4.1566 aangeboden aan de landvoogdes Margaretha van Parma. In de strijd tegen de Spanjaarden, sneuvelde hij in 1574 samen met zijn jongste broer Hendrik op de Mookerheide.

Op 1 december 1574 sterft Joos Picavet uit Etikhove aan de galg op de markt van Oudenaarde en dit voor zijn deelname aan de verovering van deze stad. Voor hetzelfde vergrijp wordt eveneens zijn dorpsgenoot Joos Speleers op 11 april daarna onthoofd. Daar hij zich in laatste instantie toch bekeerd had tot het katholieke geloof, werd hij begraven in de kerk van de Minderbroeders.

Na het afsluiten van de Pacificatie van Gent op 8.11.1576 en de vestiging van de Calvinistische Republiek te Gent in 1578, bemerkten wij een *driester* optreden en

naar buiten komen van de diverse protestantse groepen. Ook in Oudenaarde kennen wij een Calvinistische Republiek die een tijdelijke triomf betekent voor de hervorming. Meer en meer zien wij ballingen terugkeren naar hun geboortestreek. (Dit *mooie liedje* zal maar duren tot 5.7.1582 toen Farnèse de stad terug heroverd en het katholicisme in ere hersteld).

In een brief dd. 7 april 1578 die predikant Jacobus Regius (De Coninck) van uit Gent schreef aan de Kerkenraad van de Vluchtelingengemeente in Londen lezen wij het volgende: *T'Oudenaerde ben ic der Gemeynte zeer angenaem geweest, die my claechde dat zy het woort des Heeren so selden connen bekommen. Ic hebbe Sondaechs na Paesschen aldaer gepredict in eene goede versamelynghe, die noch vele grooter geweest hadde so vele dat gheweten hadden....De Gemeynte Gods neemt overal toe, de Dorpen ontrent Oudenaerde, wtgenomen de Walschcant, zyn meest alle metten vyere des Evangelii ontsteken.* Ook te Etikhove kende men toen een kring van belijders van het Evangelie rond een zekere Martinus van den Borre, die hun voorganger was. Op de bijeenkomst van de Oost-Vlaamse Classis (Raad van Kerken) gehouden te Gent van 29 en 30 juli 1578 was deze Martinus ook aanwezig en trad er op *met volle authorisatie* als ouderling van de gemeenten Leupegem, Edelare en Etikhove, allen toen behorende tot de Classis van Oudenaarde.

Petrus Dathenus, *den geuzenleeraar met den rossen baard*, komende uit Frankenthal, zou ook in onze streek werkzaam zijn geweest. *Rond Oudenaarde werden in de 16<sup>de</sup> eeuw vele Vlaamsche straat-psalm-zingers gevonden, die ook de psalmen van Datheen zongen; deze kregen veel aanhang en in de nabijheid van het Geuzenbosch kwamen duizenden de psalm-zingers hooren. Reeds in 1540 drongen reeds de souterliedekens, zoo heetten de psalmen, volgens de Nederlandsche berijming van Willem van Zuylen van Nijevelt door, en werden met de grootste belangstelling gebruikt. Ook had men nog de psalmberijming van Marnix van St. Aldegonde.*

Dat er geregeld schermutselingen waren tussen protestanten en katholieken wordt nog maar aangetoond door volgende gebeurtenis. In het jaar 1585 had Pauwel Bruneel uit Etikhove de pastoor van Schorisse zwaar toegetakeld toen deze laatste het Heilig Sacrament droeg naar een zieke vrouw. En bovendien had Bruneel ook nog de hostie *met den voet getrappelt*. Voor deze wandaad werd hij dan op 1 september van genoemd jaar tot de brandstapel veroordeeld.

Na de val van Oudenaarde in 1582 kwam er een nieuwe uittocht op gang van Calvinisten richting het noorden. Tussen dat jaar en 1660 zouden er niet minder dan 450 wevers uit Oudenaarde en omgeving naar de stad Gouda zijn geëmigreerd. Deze stad kon een goede huisvesting en ook werkgelegenheid aan de talrijke Vlaamse immigranten aanbieden. Zij bezat een groot aantal leegstaande kloosters die als onderdak en ook werkplaats bijzonder geschikt waren voor de gevluichte zuidnederlanders. Het was de beruchte geuzenleider Lumey die in 1572 de religieuzen met veel geweld had verdreven. De katholieke religie werd verboden en tien kloosters verloren hun functie. Alleen al in de jaren 1582-83 waren er zo maar eventjes 80 gezinnen uit het Oudenaardse aangekomen te Gouda. Het overgrote deel werd ondergebracht in het Sint-Maria-Magdalenaklooster (ook het convent van de Regulieren genoemd) in de Agnietenstraat dat al vlug de naam kreeg van *Klein Vlaenderen*. Het was ook in dit toevluchtsoord dat de 20jarige Engel van den Banck, een tapiissier uit Etikhove in 1586 aanbelandde. Blijkbaar maakte hij er zeer snel carrière, want jaren later wordt

hij vermeld als eigenaar van een grote tapijtfabriek die bekend stond voor haar *muurbehangsels*. Een jaar voordien waren er de gebroeders Gillis en Peter de Lepelaer, de gebroeders Isaac en Arend de Lepelaer en Nicolaas de Lepelaer, allen uit het naburige Maarke, aangekomen.

Eind 1583 werden de goederen te Etikhove van volgende personen, voorvluchtig of overleden, verbeurdverklaard: Erfgenamen Gillis Baerick, Isabelle Baert, Symoen Bijn, Arnold Cuenebrouck fs. Adriaen, Maarten de Clercq, Colaert De Cordier, Loys De Cordier, Adriaen de Keysere fs. Franchois, Gillis Haustraete, Hector Haustraete, Joos de Tollenaere en echtgenote Elisabeth Merliers, weduwe Adriaen Schiettecatte, Gillis Schuddematte en echtgenote, erfgenaam Gregorius Van Butsele, Joos Van Butsele fs. Jacob, Margriet van Maelzaecke en drie kinderen van Andries, Anna van der Donckt en tot slot een erfgenaam van Jan vander Straeten. De historicus E. Van Meteren beschrijft de uiterst dramatische toestand waarin de Zuidelijke Nederlanden zich toen verkeerden: *De ellende, armoede, honghersnoot, pestilentiën ende sterften is onghelooflick. Want in Vlaenderen...zijn bijcans geheele Steden verwoest, om d'oorloghe verlooppen, ende uytghestorven van honger, armoede ende peste soo dat veel schoone groote dorpen...nu gheheel verlaten ende verwoest geworden zijn...De Landen waren so verwoest, datmen de velden van de bosschen, noch de grachten van de hooghe weggen niet en kende. De lieden en conden de plaetsen niet vinden daer haer huysinghen ghestaen hadden, het was al verwoest ende overghegroeyt met boomen, haghén ende kruyden: Jae den hongher is dit jaer (1587) aldaer soo groot gheworden dat degheelicke, statighe, wel gheachte lieden...tsavondts metten donckeren, onbekent, om broodt ghebedelt hebben.*

De achtergebleven geloofsgenoten van de zeven gemeenten van de Vlaamse Olijfberg, ook de *kercken onder tcruyse* geheten, werden gesteund van uit Zeeland en zeker niet aan hun lot overgelaten. Zo werd de wedde, het *tractement*, van de alhier rondreizende predikant betaald door de Zeeuwse Classis ingevolge een beslissing van 1591 door de Gecommitteerde Raden van Zeeland. Alles werd in het werk gesteld *dat de kercken in Vlaenderen onder tcruys wesende, met de leeringhe van Godts Woordt voorsien mochten worden*. (Deze bescherming en hulp werd nog maar eens bevestigd in een besluit van 1597 op de Synode van Goes). Van uit Zeeland werd het zo geregeld dat ieder jaar tweemaal vier maanden één van hun predikanten zuidwaarts kwam voor de geestelijke verzorging van de Vlaamse Olijfberg.

De kleine schare protestanten laat zich intussen niet onbetuigd. De pastoor van Schorisse, beslist geen vriend van de 'kettters', zegt in 1595 dat Joos Walraet een *haereticus publicus* is, dus een publieke ketter die zijn mening niet onder stoelen of banken steekt. Toen ook was er de Anabaptist Egidius de Looze, vader van de dorpsgriffier die te Etikhove écht kettterswerk verricht. In de dorpsherbergen deinst hij er niet voor terug te disputeren over kerkelijke zaken en met zijn volgelingen geheime vergaderingen (conventikels) te houden. Hij verzuimt de zondagsmis en gaat ook nooit ter communie. Voor dit alles wordt hij opgesloten maar weet toch een paar jaar later te ontvluchten dankzij de hulp van baljuw Judocus vander Cleyen.

### **Het renteboek van Jacob(us) Cabeliau uit 1435**

En zo zijn wij op het einde gekomen van deze woelige 16<sup>de</sup> eeuw, toen er nog een grote groep van *onbeslist* bestond, misschien wel de helft van onze bevolking, die nog geen duidelijke partij hadden gekozen voor het katholicisme of het calvinisme. Pas midden de volgende eeuw zou dit zijn opgelost.



## In de actualiteit : de dubbele familienaam

William Dehenau

Op 19 juli 2013 keurde de ministerraad op voorstel van minister van Justitie Annemie Turtelboom een voorontwerp van wet goed over de toekenning van de familienaam; voluit : "*wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de invoering van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen bij de wijze van naamsoverdracht aan het kind en aan de geadopteerde*".

Voor het toekennen van de familienaam zou men afstappen van het patriarchale systeem, zodat er meer gelijkheid tussen de geslachten komt. Voortaan zouden de ouders de familienaam van hun kind kunnen kiezen : de naam van de moeder, van de vader of van beiden. Indien ze niet kiezen of het niet eens raken, zal de ambtenaar van de burgerlijke stand de naam toekennen volgens het huidige recht. België behoort zo samen met Luxemburg, Griekenland en Frankrijk tot de meest progressieve landen op dit vlak<sup>1</sup>. Let wel : de nieuwe regeling treedt maar in voege van zodra de wet is goedgekeurd en dit zal waarschijnlijk pas in het najaar van 2013 zijn.

In het verleden werden meermaals wetsvoorstellen in die zin gedaan, maar die werden niet of amper besproken, waarschijnlijk omdat het parlement en de senaat op dat ogenblik andere prioriteiten hadden. Zo was er op 24 november 1999 een dergelijk wetsvoorstel van Claudine Drion en Fauzaya Talhaoui<sup>2</sup>, op 7 mei 2001 van Colette Burgeon, Karine Lalieux en Thierry Giet<sup>3</sup>, op 22 januari 2004 van Els Van Weert en Annelies Storms<sup>4</sup>, op 23 mei 2006 van Olivier Maingain<sup>5</sup>, op 25 oktober 2007 van Olivier Maingain en Bernard Clairfayt<sup>6</sup>, op 26 oktober 2010 van Olivier Maingain en C<sup>o</sup> <sup>7</sup>, op 9 november 2010 in de senaat van Zakia Khattabi<sup>8</sup>, op 2 december 2010 in de senaat van Sabine de Bethune<sup>9</sup>, op 21 december 2010 in de senaat van Inge Faes<sup>10</sup> en op 4 mei 2011 in de senaat van Guy Swennen en Bert Anciaux<sup>11</sup>.

Het wetsvoorstel van Annemie Turtelboom is nog niet gepubliceerd, maar in wezen zal het waarschijnlijk niet veel verschillen van dat van haar voorgangers. De rode draad in al deze wetsvoorstellen is dat het "patriarchale systeem" (ieder kind geboren uit een echtverbintenis krijgt automatisch de familienaam van de echtgenoot die de vermoedelijke vader is) zoals we dat sinds meerdere eeuwen kennen en dat vastgelegd werd in het Burgerlijk Wetboek, voorbijgestreefd is, gelet op de maatschappelijke evolutie. Daarom werd reeds in 1978, in de resolutie nr. 78/37 van het ministercomité van de Raad van Europa gepleit voor de civielrechtelijke gelijkheid tussen de echtgenoten; in het bijzonder moesten aan beide echtgenoten dezelfde rechten worden toegekend inzake het doorgeven van

<sup>1</sup> [www.presscenter.org](http://www.presscenter.org) : *beslissing van de ministerraad van 19.07.2013 (Sarah Delafortrie en Christophe Springael)*

<sup>2</sup> [www.dekamer.be](http://www.dekamer.be) : wetsontwerpen en wetsvoorstellen, 50<sup>ste</sup> zittingsperiode, gekoppeld stuk 50K0283/001

<sup>3</sup> [www.dekamer.be](http://www.dekamer.be) : wetsontwerpen en wetsvoorstellen, 50<sup>ste</sup> zittingsperiode, stuk 50K1240/001

<sup>4</sup> [www.dekamer.be](http://www.dekamer.be) : wetsontwerpen en wetsvoorstellen, 51<sup>ste</sup> zittingsperiode, stuk 51K0724/001

<sup>5</sup> [www.dekamer.be](http://www.dekamer.be) : wetsontwerpen en wetsvoorstellen, 51<sup>ste</sup> zittingsperiode, stuk 51K2507/001

<sup>6</sup> [www.dekamer.be](http://www.dekamer.be) : wetsontwerpen en wetsvoorstellen, 52<sup>ste</sup> zittingsperiode, stuk 52K0274/001

<sup>7</sup> [www.dekamer.be](http://www.dekamer.be) : wetsontwerpen en wetsvoorstellen, 53<sup>ste</sup> zittingsperiode, stuk 53K0470/001

<sup>8</sup> [www.senate.be](http://www.senate.be) : Wetgeving – wetsvoorstellen 1995 tot nu : zitting 2010-2011, stuk 5-446/1

<sup>9</sup> [www.senate.be](http://www.senate.be) : Wetgeving – wetsvoorstellen 1995 tot nu : zitting 2010-2011, stuk 5-551/1

<sup>10</sup> [www.senate.be](http://www.senate.be) : Wetgeving – wetsvoorstellen 1995 tot nu : zitting 2010-2011, stuk 5-628/1

<sup>11</sup> [www.senate.be](http://www.senate.be) : Wetgeving – wetsvoorstellen 1995 tot nu : zitting 2010-2011, stuk 5-998/1, dat tevens verwijst naar wetsvoorstellen van 26 september 1995, stuk Senaat, nr. 1-112/1 en 5 augustus 1997, stuk Senaat, nr. 1-719/1

de familienaam aan hun kinderen. De voormelde wetsvoorstellen hadden derhalve tot doel de discriminatie van de vrouw weg te werken bij het toekennen van de familienaam, niet in het minst omdat zij het kind draagt en ter wereld brengt; en eveneens omdat zij traditioneel het grootste deel van de zorg voor het kind op zich neemt.

Het wetsvoorstel dat Annemie Turtelboom zal indienen, kwam er mede onder druk van de Europese Commissie. Een Spaans-Belgisch koppel beklaagde zich over de Belgische wetgeving : het verbod om een dubbele familienaam te kiezen, wat in Spanje wel kan (zelfs moet) wordt als discriminerend beschouwd en de Commissie volgde die redenering<sup>12</sup>.

Als het wetsvoorstel van Turtelboom uiteindelijk wet wordt, en de nieuwe ouders voortaan mogen kiezen voor de dubbele familienaam van hun eerste kind, krijgen zij dus twee combinaties : ofwel de familienaam van de vader eerst, ofwel die van de moeder eerst. Die keuze geldt evenwel voor alle volgende kinderen van het gezin<sup>13</sup>.

Dit klinkt simpel, maar dat is het toch niet helemaal. Zeker niet voor de tweede generatie. Die moet kiezen uit twaalf mogelijke familiecombinaties. Ze moeten hierbij rekening houden met twee regels : elke ouder kan maar een deel van zijn dubbele familienaam doorgeven, en elk kind kan ook maar maximaal twee namen dragen<sup>14</sup>. Het volgende voorbeeld uit het wetsvoorstel van Guy Swennen en Bert Anciaux, waarin zij verwijzen naar de wetsvoorstellen van Khattabi en Faes (zie voetnoten op vorige pagina), illustreert dit, hoewel zij aan 16 combinaties geraken, waarvan er 2 niet toegelaten zouden zijn<sup>15</sup> :

Stel dat de vader heet : Decoster – Decat (V1 - V2)  
Stel dat de moeder heet : Flamant – Lechat (M1 - M2)

Mogelijke familienamen van het kind :

- 1) Decoster-Decat (de samengestelde naam van de vader)
- 2) Decoster (één van de namen van de vader)
- 3) Decat (één van de namen van de vader)
- 4) Flamant-Lechat (de samengestelde naam van de moeder)
- 5) Flamant (één van de namen van de moeder)
- 6) Lechat (één van de namen van de moeder)
- 7) Decoster-Flamant (V1 - M1 : samengestelde naam met onderdelen afkomstig van elk van beide ouders)
- 8) Flamant-Decoster (M1 - V1 : idem)
- 9) Decat-Flamant (V2 - M1 : idem)
- 10) Flamant-Decat (M1 - V2 : idem)
- 11) Decat-Lechat (V2 - M2 : idem)
- 12) Lechat-Decat (M2 - V2 : idem)
- 13) Decoster-Lechat (V1 - M2 : idem)
- 14) Lechat-Decoster (M2 - V1 : idem)

De combinaties Decat-Decoster en Lechat-Flamant zouden niet toegelaten zijn, omdat het gaat om de samengestelde naam van de vader of de samengestelde naam van de moeder, maar dan in omgekeerde volgorde als die van de ouder.

**Waarde genealoog, ziet u het nog zitten ?**

<sup>12</sup> [www.mensenrecht.be](http://www.mensenrecht.be) : "Ouders zullen familienaam kind kunnen kiezen", 13 juli 2013.

<sup>13</sup> Krant De Morgen, "Ouders kunnen binnenkort familienaam baby kiezen", 19 juli 2013.

<sup>14</sup> Krant De Morgen, "Dubbele familienaam voor kinderen : toch niet zo simpel", 22 juli 2013.

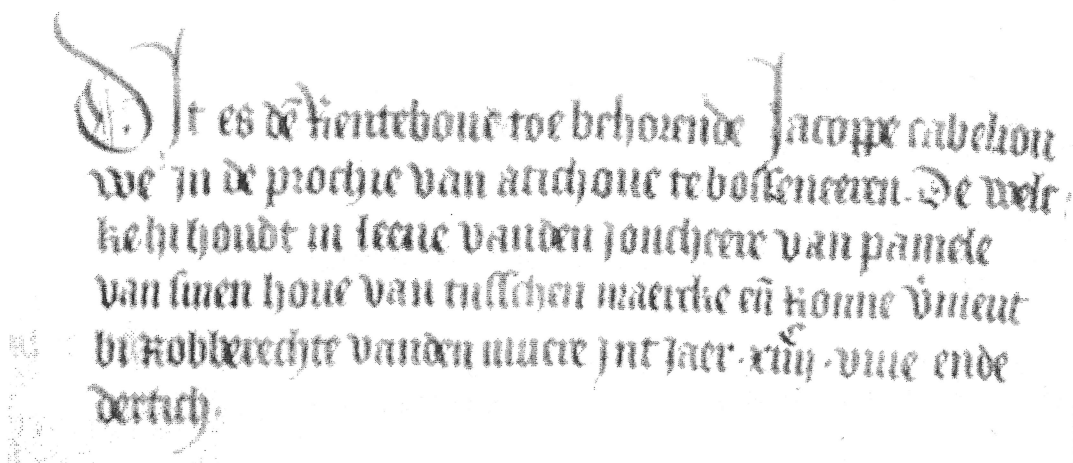
<sup>15</sup> [www.senate.be](http://www.senate.be) : Wetgeving – wetsvoorstellen 1995 tot nu : zitting 2010-2011, stuk 5-998/1.

## Het renteboek van Jacob(us) Cabeliau uit 1435

Marc Vuylsteke

Het renteboek van 'Jacoppe Cabeliouwe in de prochie van Atichove te Bosseneere' bevindt zich in de Universiteitsbibliotheek te Gent (boekentoren) in de verzameling handschriften. onder nr HS4052. Het beslaat 8 bladen perkament.

Het renteboek '*toe behorende Jacoppe Cabeliouwe in de prochie van Atichove te Bosseneere de welcke hi houdt in leene van den joncheere van Pamele van sinen hove van tusschen Maercke ende Ronne' werd 'verniet bi Robberechte vanden Muere int jaer xiiij<sup>f</sup> vive ende dertich'* (1435). Dit renteboek is dus ouder dan het leenboek van de Baronie van Pamele dat dateert uit het begin van de 16<sup>de</sup> eeuw (Stadsarchief Oudenaarde, fonds Pamele nr 29). De baljuw van Pamele stelde dit leenboek samen en begon eraan '*in julio als men screef 1511*'. Ook het rapport van Robrecht van Rokegem van zijn heerlijkheid te Kerkem, daterend van 10 april 1459, is jonger.<sup>16</sup>



1 r<sup>o</sup>

Dit es den Rentebouc toe behorende Jacoppe Cabeliouwe in de prochie van Atichove te Bosseneere. De welcke hi houdt in leene van den joncheere van Pamele van sinen hove van tusschen Maercke ende Ronne, verniet bi Robberechte vanden Muere int jaer xiiij<sup>c</sup> vive ende dertich

De cloestere van den Maeghdendale up de hofstede die men heedt de Vroende up den Breeden brouc up de Hasselt up de Langhe Mersch up den Remelsberch up den Hoebosche up de hofstede daer Allise van Quaethem up woonde ende up een dachwant ende een half lants op de coutere te Bosseneeren xxij modekine ende een half evenen, viere cappoene ende een half, vive hinnen ende viere d. parisise.

*Tselve cloostre*

Item up den brouc ende weede dat men heet den Cloestere berch xij s.

<sup>16</sup> E. Castelain, Feodale Structuren, Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde van zijn Kasselrij en van de Lande tusschen Maercke en Ronne, Deel XVIII, 1975

*Jan Baert fs Gillis*

Doir van Janne Helleboute over Gillise den Coeman, up de stede ten Bouenberghe an de beke xiiij modekinē ende een half evenen, eenen cappoen terdendeel cappoens, vive hinnen, terdendeel hoens min ende ix d. parisise.

*Jan, Martin ende Arent Scietcatte ghebroeders*

Item de selve up de voers stede ende up dandere lant dat Gheeraerts Koemants was, een modekin evenen ende een sleec modekin evenen ende een half cappoen.

*Jan Baerts fs Gillis*

Item de selve up een dachwant lants up tVerclaren velt an Scoemans brouc, twee modekinē evenen ende een hoen.

*Remeeus de Backere over Robbijne vander Straten zijn wijf met haren broedere ende susters*

Item de selve op Strilant up tVerclaren velt in den houē, twee modekinē evenen ende een hoen.

1 v<sup>o</sup>

*Arent Hellebout ende dhoyrie van Lievin vander Valeijen.*

Item de selve up een half buendere lants up de Gheinins beke, viere modekinē evenen ende eenen cappoen.

*Jan Baert fs Gillis*

Item up een dachwant lants up tVerclaren velt an Hellebouts lochtincg twee modekinē evenen ende een hoen.

*Jan, Martin ende Arent Scietcatte ghebroeders.*

Item up haer lant in den Bivanc, drie modekinē evenen ende een hoen.

*Jan Baert fs Gillis*

Item over Gillise Wouters up dlant inden selven Bivanc iij modekinē evenen ende eenen cappoen

*Dhoyrie van Lieven vander Valeijen*

Item up de mersche an den Yserborre een sleec modekin evenen, 1 d. dies ghelt Arent Lammins den obole

*De aerne van Nukerke*

De aermen van Nukerke up een dachwant ende x roeden lants *up tvelt ten steenen* twee modekinē evenen ende een hoen *anden brouc*.  
*Somme : xxxvj modekinē, Cij cappoenen ende half ende terdendeel x hinnen, tsestendeel hoens min ende x d.*

*De aerne van Atichove*

De aermen van Atichove up een buendere ende lxxij roeden lants te Poestem onder Jan Slacxs was viij modekinē evenen ende viere hinnen.

*Gheeraert Houtstrate ende de weduwe ende hoirs van Hector Haustrate*

Jan vanden Hecke te Kerchem over Gillise den Coeman op iij<sup>xx</sup> roeden mersche die Gheeraerts vander Steenbruggen was een modekin evenen ende terdendeel cappoens.



*De weduwe ende hoirs van Hector Haustrate*

Item de selve up dwederdeel vander voerseide mersch oec iijj<sup>xx</sup> roeden groot over de weduwe sMespelleeren een modekin evenen terdendeel cappoens.

2 r °

*De weduwe ende hoirs van Hector Haustrate*

Jan de Prins over Gheeraerde vander Steenbrugghen op terdendeel vander mersch bij zijnen daer af dat Jan vanden Hecke hier boven de tweedeel heeft elc deel omtrent iijj<sup>xx</sup> roeden groot een modekin evenen terdendeel cappoens.

*Joos Haustrate*

Item up sine hofstede, 1 d. obole *ende behoert toe Gillis weduwe vander Pladutse op sPrinchen hertstede.*

*Jan Haustrate*

Jane sPrins up een dachwant ende een half weeden boven Jans sPrins hofstede over die van Tiesnake twee modekine evenen ende 1 hoep de driedeel hoens ij d.

*Joos Haustrate.*

De jonge Jan de Prins over die van Tiesnake up een stedekin te Poestem omtrent een half dachwant groot een hoen.

*Daermen van Hetycove*

Item de selve over Gheeraerde Loddernien ende over de aerne van Atichove up een dachwant ende x roeden erven te Poestem boven de strate, vive achtelinghe evenen ende tsestendeel van eenen modekine evenen ende de driedeel cappoens, 1 d.

*De aerne van Eectichove*

Item noch over Gheeraerde voerseid up de hofstede daer Jan Slac up woende te Poestem ij modekine evenen ende eenen hoop dies es deen modekin sleec. De driedeel cappoens de driedeel van den vierendeel cappoens, *obole.*

*Jan Haustrate*

Jan de Prins over Janne Tolfaerde ende Janne van Lieuge vutter hofstede boven sConincx huus te Poestem was een modekin evenen tvieren deel van een sleeken modekine evenen tvierendeel cappoens ende tvierendeel vanden vierendele cappoens.

2 v °

*De weduwe ende dhoirs van Jan van Baersbanc ende Arent Toreel*

Doir van Heynderic van Tiesnake up haer lant anden Nieuwen wech ende up den brouc te Tiesnake vij modekine ende een half evenen, eenen cappoen ende drie d.

*de weduwe ende hoirs van Jan van Baersbanc ende Lijsbette ende Kateline Roelfs*

Item over Heindericke ende Woutren van Tiesnake op Volkaerts mersch eenen cappoen

Item over Janne Vandenhecke ute den Driesche voor Betten Sceppers 1 cappoen.

*Joos Roothase ende de weduwe van Hector Haustrate mids Joos Haustrate*

Doir van Mattise Torreele up drie dachwant lants up de coutere te Bosseneeren op een dachwant ende de tweedeel van een dachwande dat nu eene hofstede es te Poestem up een weede boven sprins hof stede 1 dachwant groot dat men heedt tgoet te Poestem vij modekin evenen ende eenen sleecken achtelinc drie hoendre ende de drie vierendeel hoens iii obole hier af ghelt Griele Joeris ij modekine evenen ende een hoen.

*Arent Tolfaert*

*Arent Cuenijncbrouc en Joos De Lepeleere*

Item tselve hoir Torreels up de hofstede daer Gillis Torreel up woende ende vutter Steenhaghen iiij sleeke modekine evenen j cappoen een hoen ende een half ende xiiij d.

*Justaes Roelants.*

Item op Heindericxs Roelfs hofstede was iij sleeke modekine evene ende iij d.

*Justaes Roelants.*

Item up een buender erven in lande ende weeden anden Wedde Putte viij modekine evenen ende iiij hoendre.

3 r<sup>o</sup>

*Justaes Roelants*

Item up Doverste hoolmersch, obole.

*Justaes Roelants*

Item up de hofstede an de Wilde Pote ij modekine evenen een half hoen ende een d.

*Justaes Roelants*

Item over Gheeraerde vanden Boenstopplen up zijn lant ij dachwant ende een half groet vive modekine evenen ij hoendre ende een half.

*Arent Toreel*

*Gheeraert van der Moten.*

Item vut eenre hofsteden die Pierets Steven Mijs was lj roeden groet ende up dlandekin der an liggende een dachwant x roeden groet vive modekine evenen j cappoen ende iij d. tsestendeel cappoens min.

*Justaes Roelants*

Item up de hofstede die Stevin Mijs was jnden Vildere ij modekine evenen een half hoen 1 d.

*Justaes Roelants*

Item op die hofstede die Jans vanden Heede was een modekin evenen vierendeel hoens 1 d.

*Justaes Roelants.*

Item over Martine van Gansbeke dat Gheeraerts vanden Boenstoppelen was twee dachwant ende een half groot vive modekine evenen ij hoendre ende een half.

Gillis vander Straeten heeft hier af een half dachwant daer af moet hi betalen een modekin evenen een half hoen vander voerseider renten.

3 v°

*Robbrecht van Boelar*

Item de selve noch *1 d. ende 1/2 hoen*

*Symon Bijen ende Arent Cuenijnbrouc ende Joos de Leppeleere*

Item tselve hoir over Martine van Ansbeke up den Snidriesch up de Nederste Hoolmersch uter Holer beken up den Driesch onder de Steenhaghe up tSteenhaghelkin ende up den Driesch an doude Gillis Torreels Steenhaghe twee modekine 1/2 evenen, j hoen ende een half ende dachtstendeel hoens ende xxij d. obole.

*Somme xl modekine, 1/2 evenen, twee cappoene, xvj hinnen ende tachstendeel hoens ende iij s., obole, tsesstendeel cappoens min zonder dat Arent Talfaert ghelt ende Gillis vander Straten ghelt hier.*

*Jan Baert ende Robbrecht de Vos*

Doir van Martine van Ansbeke ute den Rode dat Allicen Veyaerts was iij modekine evenen ende een hoen.

*Claijs Toreel fs Peertsen*

Gheeraert vander Moten over Gillise Torreele up een meerscel kin an Jans stede vander Linden was xc roeden groot twee modekine ende een half evenen 1 hoen ende iij d, obole.

*Clare Lammins*

Jan Lammins over Janne vanden Hecke up een sticke lants up de Gheininsbeke 1 modekin evenen ende een half hoen.

*Jan Baert fs Gillis*

Item de selve over Janne van Materre up een dachwant lants op de Gheinst twee modekine ende een half ende eenen halven achtelinc evenen ende een halven cappoen.

4 r°

*Remeus Grondelinc.*

Jan Lammins Arents sone over sinen vadere up een dachwant lants up tVerclarenvelt twee modekine evenen ende een hoen.

Jan vanden Hecke up zijnen deel van Volkaerts mersche twee modekine evenen.

*Robbrecht de Vos*

Item over Gillis Roelfve vut den borchelkine een half buender groet vj modekine evenen j cappoen ende twee hoendre.

*Stevin Scietcatte*

Jan Roelf Arents sone over Arende Lammins up een dachwant ende een half lants ant Doerekin twee modekin evenen ende een hoen.

*Stevin Scietcatte*

Item de selve over Arende Lammins up een sticke lants ten Steenen an Stamansbrouc ij modekine evenen ende een hoen.

*Remeeus Grondelinc*

Perchevael Torreel over Arende Lammins up een dachwant lants ten Steenen onder sComansbrouc ij modekine evenen ende een hoen.

*Remeeus Grondelinc*

Item de selve over Arende voerseid up een half buender lants up Proelaerts lant iij modekine evenen ende een hoen.

*De selve, dhoyrie van Victor vander Moten.*

Item over Gillen Torreel was bastaert up een stedekin een dachwant x roeden groet an de kene iij modekin evenen 1hoen ende een half ij d.

4 v°

*Peertse Haustrate*

Jan de Sceppere over sijnre moedere up drie dachwant lants up den Bouenberch dat men heedt tHeidekin vj modekine evenen ende viere cappoene

*Arent Toreel*

Item up de hofstede die Neesen Sceppers was, hoert toe Roegier Scietaes ende Gillis Bachau, twee modekine evenen ende een hoen.

*Peertse Haustrate*

Item, over Robberech te van Scoenbouke ute den Halfberghe twee modekine ende een half ende eenen halven achtelinc evenen eenen halven cappoen ende vierendeel cappoens.

*Peertse Haustrate*

Item, over Janne vanden Heede noch vut den Alfberghe iij modekin evenen.

*Peertse Haustrate*

Item over Gillis tCocx oer oec vut den Alfberghe twee modekin ende een half en eenen halven achtelinc evenen, eenen halven cappoen ende vierendeel cappoens.

*De weduwe ende hoirs van Jan Baersbanc ende Arent Toreel*

Pieter de Sceppere up een half buendere lants neffens den Groenen Wich v modekin evenen ende een cappoen.

*De weduwe ende hoirs van Jan van Baersbanc ende Arent Toreel*

Item, over Arende Weesmale up tgoet Ter Muelen v modekine evenen twee hoendren terdendeel hoens ij d. obole.



*De weduwe ende hoirs van Jan van Baersbanc ende Arent Toreel*  
Item, noch over Arende Weesmale up de hofstede daer Alice vander Muelen up woende een sleec modekin evenen.

5 r<sup>o</sup>

*Remeeus Grondelinc*  
Arent Hellebout over Gillise den Sceppere up een sticke lants up tVerclaren velt een modekin evenen, eenen halven cappoen iij obole Michiels oer van Steenbeke gheltd de heelt.

*Arent Toreel*  
Item, de selve Arent up den Quaden Driessche, viij d.

*Remeeus Grondelinc*  
Item, op een sticke lants Ten Steenen een dachwant groet up die stede Ter Beken waert van Jans Papen wegghen, ij s.

*Jan de Backere*  
Item, up een half buendere lants up den Bouen berch dat Jan Arredijns was v modekin evenen ende twee hoendre.

*Arent Toreel*  
Item, up sine hofstede Ter Linden twee modekine evenen 1 hoen ende 1 d.

Item, over Gillisse Roelfve up den Droeghe mersch ende up den brouc der an, viij d.

Item, up den brouc onder de mersch die Raes van Tiesnake was, iij d.

*Jan Toreel fs Peertsen*  
Item, up die mersch Ter Linden ende up dlant dat Raes van Tiesnake was, een modekin evenen, ij d. obole.

*Justaes Roelants*  
Item, over Heinderic Veyaert ute den berghe boven der Dijnstat, twee modekin evenen, een half hoen, ij d.

5 v<sup>o</sup>

*Dhoyrie van Peertse Toreel*  
Item, up de weede onder sine stede daer af dat men coerne plach te ghevene, iij modekine evenen ende een hoen.

*Peertse Haustrate ende Arent Toreel*  
Item, over Janne vander Wostinen ute den driessche onder den Alfbergh ende up een buelcxkin an tCox driesch, iij modekine ende een half evenen ende twee hoendre.

*Arent Toreel*  
Item, over den selven up een sticke lants Ter Veltbeken ontrent een dachwant groot, iij achtelinghe evenen ende een half hoen.

*Arent Toreel*  
Item, up den Quaden Driesch een half dachwant groet, viij d.

*Arent Toreel*

Item, up een half dachwant mersche up de beke, een d.

*Arent vanden Hecke*

Item, over die van Tiesnake up een dachwant ende een half lants up de Bosseneere Coutere, ij modekin ende eenen hoep evenen, den driedeel hoens, ij d.

*Somme xxij modekine 1 hoep evenen, vij hoendren ende de driedeel houns en 1/2 cappoen ende v s., hier af ghelt doir van Michiele van Steenbeke 1/2 modekine evenen ende t vierendeel cappoens.*

6 r°

*De arme van Maercke*

De aerne van Maercke up tgoet ter Muelne, twee modekine ende een half evenen, 1 hoen ende terdendeel van eenen halven hoene 1 d., obole.

*De arme van Eetichove*

De aerne van Atichove ute Wouters hove vander Linden, een modekin evenen, 1 d., obole.

*De aerne van Eetichove*

Andries Baert over de aerne van Atichove up een buender lants Ten Steenen ende up een merschelkin ende broucxkin daer bi ghelegen, x modekin evenen, v hoendere, obole.

*Dhoyrie van Pietren Baengaert*

Item, over Coelaerde Lodemare Janne van Matere ende Robbin den Crits, x modekin ende een half evenen tvijfstendeel van j achtelinc evenen twee cappoene ende tvijftendeel cappoens op hare lieder lant op dEechout.

De weduwe van Hector Haustrate ende Josijne Haustrate

Item, over Heindericke van Gheininsdale up een dachwant ende een half lants in den Ghinst, ij modekine evenen ende tsestendeel van den modekine, de twee deel cappoens ende tsesten deel hoens.

*Adriaen vander Gheenst*

Item, over den selven Heindericke up drie dachwant lants up de Gheinst x modekine evenen twee cappoene ende een half.

Gillis Baert fs Jans

Hier af gheldt Pieter Bruelant ij modekine evenen ende eenen cappoen.

Item, de selve Andries over Janne den Coc uter hofsteden.

6 v°

*Dhoyrie van Pietren Baengaert*

Daer hi up woende, ij modekine evenen de tweedeel van j achtelinc evenen ende tweedeel cappoens.

*Dhoyrie van Pietren Bangaert*

Item, ute der voerseide hofstede over Betten tKrits, j modekin evenen t vijftendeel van eenen achtelinc evenen ende t vijftendeel cappoens.

*De kercke ende prochipape van Eetichove*

Item, over de kercke ende den pape van Atichove up een dachwant lants up den Gheinst, iij modekine evenen ende eenen cappoen.

Somme

*Over hem Gheeraert, Ghiselin Kathelijne Baerts*

Gheeraert van Pladutche up een sticke lants, liiij roeden groot up de Bosseneere coutere, twee modekin evenen ende een hoen.

Item, over Janne Roelfve ute den Elfskins dale ontrent een half buendere groet, v modekine evenen, een hoen ende een half.

Item, over Wouteren van Tiesnake ende Claren van Poestem up een half dachwant weeden boven Jans Prins stede ende op iij<sup>xv</sup> roeden lants up de Bosseneere coutere, 1 modekin evenen een sleec modekin evenen ende eenen halven hoop evenen, een half hoen tsestendeel hoens iij obole.

7 r<sup>o</sup>

*Sijmon Bijn*

De kindere van Coelaerde den Crits over Wouteren van Tiesnake op iij<sup>xv</sup> roeden lants up de Bosseneere coutere, een modekin evenen, eenen halven hoop evenen, t vierendeel ende tsestendeel hoens obole.

*Remeeus Grondelijnc*

D'oir van Heindericke Aredins ende Jan Lammins partie up een half buendere lants an tCoemans brouc, v modekine ende een half evenen, ij hoendere terdendeel cappoens ende terdendeel vanden derdendele cappoens, ij d. obole. Hieraf ghelt Lammins partie de driedeel.

*Arent Toreel*

Michiels oeyr van Steenbeke up de hofstede die Nees Sceppers was, een dachwant groot daer sij up wonen, ij modekine evenen, een hoen, datter meer es dat es lantscoef.

*Joos de Zaghere*

Gillis Roefs oeyr die men seit Loots op de hofstede [daer de] scuere up stont, een hoen, ij d.

*Peertse Haustrate*

Arent Houstrate up sine hofstede neffins den Opstal ter Linden, iij dachwant groot, iij modekine en een half evenen, eenen cappoen, tsestendeel min.

*Peertse Haustrate.*

Item, op een half buendere ende vij roeden lants dat tRams was ende up een merscelkin daer bi ghelegghen, eenen cappoen ende xiiij s.

*Peertse Haustrate*

Item, de selve up een half buendere lants onder den Opstal twee modekin evenen ende een half hoen.

7 v°

*Peertse Haustrate*

Item, up een dachwant lants bouen den borre, een modekin evenen, tvierendeel hoens.

*Josijne Haustrate*

Item up een half buendere lants up den Alfsberch, v modekin evenen, eenen cappoen, tsestendeel cappoens, 1 hoen ende tvierendeel hoens.

*Peertse Haustrate*

Item op een half buendere lants boven den Alfsberch dat Goessins tCokers was iijj modekine evenen ende twee hoendre.

*Josijne Haustrate*

Item, up een dachwant ende v roeden lants up tCappinsvelt neffens den Alfsberch dat Jans van Heversbeke was, iij modekine evenen ende eenen cappoen.

*Godefroyt de Bleeckere*

Item, up een dachwant lants up den Varen putte up de coutere te Bosseneere, v modekine evenen ende eenen cappoen.

*Joos Haustrate*

Gheeraert Houtstrate over Janne Helleboute up een sticke lants ten Steenen boven der Gheininsbeulc anden brouc, een modekin evenen ende een half hoen.

*Dhoyrie van Peertse Toreel ende de weduwe ende hoirs van Jan van Baersbanc*

Jan Torreel over Janne van der Linden up een half buendere lants boven der Langher mersch, v modekine evenen ende twee hoendre.

*Joos ende Mathijs Toreel, fs Peertsen*

Item, up een half buendere ende half dachwant lants neffens tVelt ter Linden, v modekin evenen ende een hoen.

*Justaes Roelants*

Jan Torreel de Jonghe int selve velt, v muedeakin evenen

8 r°

*Rase Coevoet*

Jan Coelins ende sijn moeye uter Dijcstat ende vut den Berghe tusschen der Dijcstat ende den Hoebossche, x modekine evenen ende iijj hoendre.

*Gillis Baert*

Arent van Volckighem over Heindericke Symoens commende van Pieret van der Varet up een half buendere lants up den Gheinst, vi modekine ende een half evenen, eenen cappoen ende een half.

*Gheeraert Houstrate ende de weduwe van Arent Budseleer*

Doir Heindericxs Symoens up de tweedeel van eenen dachwant lants up de Ghinst, twee modekine evenen ende eenen halven achtelinc ende tvierendeel vanden

achtelinghe evenen eenen halven cappoen, tvierendeel cappoens ende tachsten deel hoens.

*Moens van Mouden Lysbette ende Kathelijne Roelfs*

Item, de selve up sine hofstede daer hi up woende, die men heet den Scilt, iij dachwant groet, v modekine evenen, de tweedeel cappoens, de tweedeel vanden derdendele cappoens, een hoen ende een half ende vij d.

*Gheeraert Houstrate ende de weduwe van Arent Budseleer*

Item, de selve over Pieteren vander Varent up een dachwant ende xij roeden landts up den Ghinst neffens Arents lant van Volkighem, iij modekine evenen, eenen halven cappoen ende een half hoen.

8 v°

*Jan Baert fs Gillis over zijn sustere*

Doir van Heindericke Veyaerde up den brouc die Gheeraerts sBackers was, eenen cappoen.

*tcloostre van Maegdendale*

Item, over Allisen Veyaerts ute den berghe boven den broucke, xij d.

*De weduwe ende hoirs van Jan van Baersbanc*

*Adriaen van Tiesnake fs Jans up een houd alf bundre ligghende neffens Volkaerts mersch recht up ende nedere* *iiij modekine evenen.*

*Hier af ghelt Jan van Tiesenake de drie deel van ij modekine evenen  
hier af ghelt Gillis Hellebaut, een achtelinc  
hier af ghelt Jan van Baertsbanc ende Pieter Peyn onder  
hem beeden dandere ij modekine evenen.*

9 r°

Rentebouck van Jacob Cabilliau  
inde prochie van Etichove te Bosseneren , 1435

## Persoonsnamen.

Arredijns, 5r  
Bachau, 4v  
Baengaert, 6r; 6v  
Baersbanc, 4v  
Baert, 1r; 1v; 3v; 6r; 6v; 8r; 8v  
Bangaert, 6v  
Bijn, 3v; 7r  
Bruelant, 6r  
Budseleer, 8r  
Cabeliouwe, 1r  
Cabiliau, 9r  
Coeman, 1v  
Coevoet, 8r  
Cuenijnbrouc, 2v; 3v  
de Backere, 1r; 5r  
de Bleeckere, 7v  
de Lepeleere, 2v; 3v  
de Prins, 2r  
de Sceppere, 4v  
de Vos, 3v; 4r  
de Zaghere, 7r  
den Coc, 6r  
den Sceppere, 5r  
Grondelijnc, 7r  
Grondelinc, 4r; 5r  
Haustrate, 1v; 2r; 2v; 4v; 5v; 6r; 7r;  
7v  
Hellebaut, 8v  
Hellebout, 1r; 1v; 5r 7v  
Houstrate, 7r; 8r  
Houtstrate, 1v; 7v  
Koemants, 1r  
Lammins, 1v; 3v; 4r; 7r  
Loddernien, 2r  
Lodemare, 6r  
Martin, 1r; 1v  
Mijs, 3r  
Papen, 5r  
Peyn, 8v  
Roefs, 7r  
Roelants, 2v; 3r; 5r 7v  
Roelfs, 2v; 8r  
Roelfve, 4r; 5r; 6v  
Roothase, 2v  
sBackers, 8v  
Sceppers, 2v; 4v; 7r  
Scietaes, 4v  
Scietcatte, 1r; 1v; 4r  
Scoemans, 1  
Slac, 2r  
Slacxs, 1v  
Symoens, 8r  
tCocx, 4v; 5v  
tCokers, 7v  
Tolfaerde, 2r  
Tolfaert, 2v  
Toreel, 2v; 3r; 3v; 4v; 5r 5v; 7r; 7v  
Torreel, 2v; 4r; 7v  
Torreele, 2v; 3v  
Torreels, 2v; 3v  
van Ansbeke, 3v  
van Baersbanc, 2v; 4v; 7v; 8v  
van Baertsbanc, 8v  
van Boelar, 3v  
van der Linden, 7v  
van der Varet, 8r  
van Gheininsdale, 6r  
van Heversbeke, 7v  
van Lieuge, 2r  
van Materre, 6r  
van Materre, 3v  
van Mouden, 8r  
van Poestem, 6v  
van Quaethem, 1r  
van Scoenbouke, 4v  
van Steenbeke, 5r 5v; 7r  
van Tiesenake, 8v  
van Tiesnake, 2r; 2v; 5r 5v; 6v; 7r;  
8v  
vanden Boenstopplen, 3r  
vanden Hecke, 1v; 2r; 3v; 4r; 5v  
vanden Heede, 3r; 4v  
vanden Muere, 1r  
Vandenhecke, 2v  
vander Gheenst, 6r  
vander Linden, 3v; 6r  
vander Moten, 3v; 4r  
vander Muelen, 4v  
vander Pladutse, 2r  
vander Steenbruggen, 1v  
vander Steenbrugghen, 2r  
vander Straeten, 3r  
vander Straten, 1r; 3v  
vander Valeijen, 1v  
Vander Valeijen, 1v  
vander Varent, 8r  
vander Wostinen, 5v  
Veyaerde, 8v  
Veyaert, 5r  
Veyaerts, 3v; 8v  
Weesmale, 4v  
Wouters, 1v; 6r



## ALGEMENE MEDEDELINGEN

Jos Van Eeckhoudt

*Najaar 2013 (onder voorbehoud van wijziging)*

Onze maandelijkse activiteiten gaan door in ons  
**documentatiecentrum "Ter Maelsaecke" Maalzaakstraat 21 – 9680 Maarkedal  
(Etikhove) op de eerste woensdag van de maand om 20 uur.**

**Woensdag 4 september 2013:**

Voordracht door Hugo Buts, FV-regio Aalst, "Wat de pot schaft"

**Woensdag 2 oktober 2013:**

Aldfaer: uitwisselen van gebruikstips over dit genealogisch programma

**Woensdag 6 november 2013:**

Nog in te vullen

**Woensdag 4 december 2013:**

Oud-Schrift

**Andere activiteiten:**

29<sup>ste</sup> Genealogische Contactdag Oost-Vlaanderen  
zondag 13 oktober 2013

Het evenement vindt plaats in de lokalen van het Heilige Maagdcolllege te Dendermonde,  
Noordlaan doorlopend van 10 tot 17 uur.

## DOCUMENTATIECENTRUM "Ter Maelsaecke"

Het heemkundig- en genealogisch documentatiecentrum is open elke zondagvoormiddag van 9.30 uur tot 12 uur, behalve op wettige feestdagen. Er kan een bezoek gebracht worden aan het documentatiecentrum na een afspraak met Marc Vuylsteke. We danken van harte de bestuursleden van de heemkundige kring Businarias voor het goede onthaal op zondagvoormiddag.

## AANWINSTEN

Gendsche Geschiedenissen ofte Kronyke van de beroerten en ketterye binnen en ontrent de stad van Gend sedert het Jaer 1566, tot het jaer 1585. Deel I en II. P. Bernardus De Jonghe.

Genealogie & Computer, ingebonden tijdschrift. Jaargang 1984 tot en met 2005. Geschonken door Gerard Van de Meulebroucke.

## INHOUDSTAFEL

Honderd jaar geleden verdween de protestantse gemeente van Etikhove	1
In de actualiteit : de dubbele familienaam	11
Het renteboek van Jacob(us) Cabeliau uit 1435	13
Algemene mededelingen en aanwinsten	25





**Familiekunde - Vlaanderen**  
**Afdeling Vlaamse Ardennen**  
Opgericht in 1990  
Periodieke tijdschrift  
Eenentwintigste jaargang 2013- nr. 47

Verantwoordelijke uitgever:

Jos. Van Eeckhoudt – Vontstraat 76 – 9700 Oudenaarde

Werkten mee aan dit nummer:

William Dehenau  
Edgard Van Droogenbroeck  
Jos. Van Eeckhoudt  
Marc Vuylsteke

Bestuur

Erevoorzitters

Paul Van Butsele, Glorieuxlaan 17	9600 Ronse	tel.: 055/21 12 78
Elsa Vandermeersch-Lantmeeters (+),		

Erebestuurslid

Daniël Vanderstraeten (+)

Voorzitter

Edgard Van Droogenbroeck, Korsele 43	9667 Horebeke	tel.: 055/49 85 01
--------------------------------------	---------------	--------------------

Ere-Ondervoorzitter

Gerard Van de Meulebroucke, Meersstraat 99	9620 Zottegem	tel.: 09/360 10 51
--	---------------	--------------------

Secretaris

Jos. Van Eeckhoudt, Vontstraat 76	9700 Oudenaarde	tel.: 055/31 56 64
-----------------------------------	-----------------	--------------------

Penningmeester

Marc Vuylsteke, Rijksweg 125	9681 Maarkedal	tel.: 055/21 68 27
------------------------------	----------------	--------------------

Public Relations

Carlos Aelvoet, Pareelstraat 11	9790 Wortegem-P.	tel.: 055/31 24 49
---------------------------------	------------------	--------------------

Leden

Michel Gyselinck, Blote 8	9700 Oudenaarde	tel.: 055/31 48 79
---------------------------	-----------------	--------------------

William Dehenau, Looststraat 14	9506 Zandbergen	tel.: 054/33 60 39
---------------------------------	-----------------	--------------------

**Niet-leden kunnen dit tijdschrift bekomen door storting van € 7,50  
op rekening (IBAN: BE80 4435 6463 4177 – BIC KREDBEBB)  
van het Familiekunde-Vlaanderen-Vlaamse Ardennen,  
p/a Rijksweg 125 – 9681 Maarkedal**